



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Miloše Zdražila a soudců JUDr. Víta Pejška a JUDr. Aleny Pokorné ve věci

žalobkyně: **XXX**, narozená XXX
bytem XXX, XXX
zastoupená advokátkou JUDr. Jaroslavou Moravcovou
sídlem Pardubice – Semtín, budova P9, čp. 81

proti
žalovanému: **XXX**, narozený XXX
bytem XXX, XXX
zastoupený advokátem JUDr. Jiřím Slezákem
sídlem Hradec Králové, Ulrichovo nám. 737

o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví,
k odvoláním žalobkyně a žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 20. 11. 2019, č. j. 8 C 103/2013 - 577,

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu se v odvoláním napadeném výroku IV. potvrzuje.**
- II. Rozsudek okresního soudu se v odvoláním napadeném výroku V. mění tak, že vzájemný návrh, aby žalobkyni bylo uloženo zaplatit žalovanému částku 33.017,45 Kč, se zamítá.**
- III. Řízení o odvolání žalobkyně proti výrokům VI. a IX. rozsudku okresního soudu se zastavuje.**

- IV. **Řízení o odvolání žalovaného se zastavuje zcela.**
- V. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před okresním soudem.**
- VI. **Žalobkyně je povinna nahradit České republice na účet Okresního soudu v Pardubicích náklady řízení státu ve výši 25.946,50 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.**
- VII. **Žalovaný je povinen nahradit České republice na účet Okresního soudu v Pardubicích náklady řízení státu ve výši 25.946,50 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.**
- VIII. **Žalobkyně je povinna nahradit žalovanému na nákladech odvolacího řízení částku 10.293 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce JUDr. Jiřího Slezáka.**

Odůvodnění:

1. Shora označeným rozsudkem okresní soud zrušil podílové spoluvlastnictví žalobkyně a žalovaného k nemovitým věcem, a to k pozemku - pozemkové parcele č. XXX – zastavěná plocha a nádvoří, jehož součástí je stavba – budova s číslem popisným XXX, č. p. XXX, objekt k bydlení, a pozemkové parcele par. č. XXX - zahrada, vše v obci XXX, část obce XXX, katastrální území XXX, vše zapsáno na listu vlastnictví č. XXX, vedeném u Katastrálního úřadu pro Pardubický kraj, Katastrální pracoviště Pardubice (výrok I), věci nemovité označené ve výroku I tohoto rozsudku a to pozemek - pozemková parcela č. XXX – zastavěná plocha a nádvoří, jehož součástí je stavba – budova s číslem popisným, XXX, čp. XXX, objekt k bydlení, a pozemková parcela parcelní č. XXX - zahrada, vše v obci XXX, část obce XXX, katastrální území XXX, vše zapsáno na listu vlastnictví č. XXX, vedeném u Katastrálního úřadu pro Pardubický kraj, Katastrální pracoviště Pardubice, přikázal do výlučného vlastnictví žalovaného (výrok II), uložil žalovanému zaplatit žalobkyni vypořádací podíl ve výši 1 475 000 Kč (výrok III), uložil žalobkyni vydat žalovanému bezdůvodné obohacení vyplacením částky 364 500 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 13. 5. 2014 do zaplacení (výrok IV), uložil žalobkyni zaplatit žalovanému částku 33 017,45 Kč (výrok V), zastavil řízení o vzájemném návrhu žalovaného co do částky 81 527,55 Kč (výrok VI), připustil změnu žaloby v tom smyslu, že žalovaný má žalobkyni na vypořádání investic do nemovitých věcí zaplatit částku 111 755,50 Kč (výrok VII), uložil žalovanému zaplatit žalobkyni částku 64 354,66 Kč (výrok VIII), zamítl žalobu co do částky 47 400,84 Kč (výrok IX), nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení (výrok X), uložil žalobkyni nahradit České republice na účet Okresního soudu v Pardubicích náklady řízení v částce 13 845 Kč (výrok XI) a uložil žalovanému nahradit České republice na účet Okresního soudu v Pardubicích náklady řízení v částce 38 048 Kč (výrok XII).
2. Okresní soud rozhodoval o žalobě, kterou se žalobkyně domáhala zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k uvedeným nemovitým věcem, které účastníci nabyli za trvání manželství do společného jmění manželů, po jehož zániku rozvodem manželství ke dni 5. 6. 2002 nedošlo k vypořádání a nemovité věci se po uplynutí tří let staly podílovým spoluvlastnictvím účastníků, neboť dohoda o vypořádání společného jmění manželů pro dobu po rozvodu ze dne 22. 10. 2001 nebyla vložena do katastru nemovitostí. Po zakoupení dům vyžadoval nezbytnou rekonstrukci, proto účastníci požádali o stavební povolení k přístavbě, které nabylo právní moci dne 16. 10. 1992. V roce 1995 bylo vydáno stavební povolení na změnu stavby s názvem Přístavba k rodinnému domu čp. XXX v XXX jímž byly povoleny stavební úpravy spočívající ve vzniku chodby, komory, skladu a půdního prostoru nové bytové jednotky, která měla obsahovat obývací pokoj, 2 ložnice, kuchyňský kout, spížní skříň, umývárnu, WC, chodbu a schodiště. Kolaudační rozhodnutí bylo vydáno dne 13. 5. 2005. Druhé nadzemní podlaží bylo dokončováno po rozvodu manželství, když děti potřebovaly své pokoje, protože nejmladší syn nastupoval do základní školy. Na dostavbu druhého patra žalobkyni postupně půjčili její rodiče částku 100 000

Kč. Po kolaudaci se z prvního úvěru, který si vzala žalobkyně v roce 2006 ve výši 42 000 Kč, hradily plovoucí podlahy v celém druhém nadzemním podlaží a v chodbě v přízemí i dřevěné schody z dubového dřeva, které byly lepeny na betonový podklad. Schodnice zakoupil ještě za života otec žalobkyně. Druhý spotřebitelský úvěr ve výši 40 000 Kč si brala žalobkyně na stavbu garáže v roce 2007. Garáž, byt' vystavěna, není zkolaudována dodnes. Třetí spotřebitelský úvěr 41 511 Kč byl použit na dodávku a montáž oken a na pořízení prkenné podlahy na terase. Posledním úvěrem na částku 115 000 Kč byl doplacen částkou 9 177 Kč předchozí úvěr i další úvěr ve výši 17 000 Kč a zbývající částka byla použita na vrácení dluhu rodičům žalobkyně. Úvěr žalobkyně doplatila v roce 2017 a svoji pohledávku navrhla k vypořádání při výpočtu vypořádacího podílu.

3. Žalovaný před okresním soudem potvrdil, že účastníci nabyli do společného jmění manželů žalobkyní označené nemovitosti v katastrálním území XXX, že manželství účastníků bylo pravomocně rozvedeno ke dni 5. 6. 2002 a že dohoda o vypořádání společného jmění manželů pro dobu po rozvodu ze dne 22. 10. 2001 nebyla nikdy vložena do katastru nemovitostí. Navrhl ve shodě s žalobkyní zrušení podílového spoluvlastnictví a domáhal se příkázání nemovitých věcí do svého výlučného vlastnictví. Vypořádací podíl byl připraven uhradit z hypotečního úvěru s tím, že ke snížení vypořádacího podílu uplatnil vzájemným návrhem své právo na vydání bezdůvodného obohacení ve výši 364 500 Kč, což je částka předaná žalovaným žalobkyni podle dohody o vypořádání společného jmění manželů ze dne 22. 10. 2001. Protože až do roku 2013 žil v dobré víře, že je vlastníkem domu i pozemků, a opak zjistil až v roce 2013, když žádal žalobkyni, aby opustila jeho nemovitosti, měl za to, že námitka promlčení tohoto nároku by byla rozporná s dobrými mravy. Částku 364 500 Kč získal půjčkou od XXX. Po rozvodu manželství dále zhodnotil nemovité věci ze svého.
4. Žalobkyně nejprve nepopřela vzájemný návrh žalovaného, který tvrdil, že jí podle dohody o vypořádání společného jmění manželů zaplatil 364 500 Kč z půjčky od XXX, kterou pak splatil ze svých výlučných prostředků. Následně však tvrdila, že žalovaný jí dle této dohody vyplatil pouze 270 000 Kč za trvání manželství. Mohlo se jednat o prostředky ze společného jmění, neboť nikdy neměl výlučné příjmy, které by mu umožňovaly splatit dluh v kratší lhůtě. Vnesla námitku promlčení uplatněného nároku. Částka 270 000 Kč byla dle tvrzení žalobkyně postupně spotřebována pro rodinu a do domácnosti, neboť příjmy účastníků nebyly nikterak vysoké, není zde proto právní důvod pro vrácení této částky žalovanému.
5. V pořadí první rozsudek okresního soudu ve věci samé byl zrušen usnesením Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 29. 11. 2018, č. j. 18 Co 297/2018-506, neboť okresní soud kromě zamítnutí vzájemného návrhu žalovaného na zaplacení částky 364 500 Kč nerozhodl samostatnými výroky o dalších návrzích a vzájemných návrzích na širší vypořádání. Odvolací soud dále považoval za nepřezkoumatelné rozhodnutí o zamítnutí vzájemného návrhu žalovaného na zaplacení částky 364 500 Kč, které okresní soud založil s pravděpodobností hraničící s jistotou na tvrzení žalobkyně, že peníze přijaté od žalovaného z právního důvodu, který později odpadl, vložila v rámci sdružování prostředků do potřeb rodiny účastníků. S ohledem na svůj závěr, že se finanční prostředky žalovaného vrátily od žalobkyně do jejich rodiny, nezabýval se okresní soud námitkou promlčení vznesenou ze strany žalobkyně ani námitkou žalovaného, že vznesení námitky promlčení je v tomto případě výkonem práva v rozporu s dobrými mravy. Okresnímu soudu bylo uloženo, aby v dalším řízení stanovil náhradu za vypořádání z obvyklé ceny nemovitých věcí s vědomím, že právo na tuto náhradu vznikne až po právní moci konstitutivního rozsudku soudu, v důsledku čehož nelze činit proti tomuto nároku žalobkyně již nyní započtení jiných vzájemných práv a povinností. Veškeré nároky účastníků z širšího vypořádání měl okresní soud projednat a rozhodnout o nich samostatnými výroky, přičemž se měl vyvarovat nepodložených úvah a vycházet ze skutkových zjištění vyplývajících z dokazování. Okresnímu soudu bylo uloženo, aby správně posoudil důkazní břemeno účastníků, kdy vrácení peněžité částky nebo způsob jejího spotřebování prokazuje ten,

kdo takovou skutečnost tvrdí. Při rozhodování o investicích účastníků do nemovitosti, o nichž zatím rozhodováno nebylo, měl okresní soud vycházet z toho, že je třeba rozlišit na jedné straně náklady vynaložené jedním ze spoluvlastníků po dohodě nebo na základě principu majority (majorizace ovšem nepřichází u dvou rovnodílných spoluvlastníků do úvahy) a na druhé straně náklady vynaložené jedním spoluvlastníkem bez dohody s druhým (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 22 Cdo 3766/2011, přijatý do Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek jako Rc 91/2012).

6. V dalším průběhu řízení žalobkyně navrhovala, aby soud podílové spoluvlastnictví účastníků k předmětu sporu zrušil a výlučným vlastníkem určil žalovaného, neboť žalobkyně není již schopna zajistit prostředky na vypořádání, když jedna z dcer účastníků si zajistila vlastní bydlení a nemůže žalobkyni ručit za úvěr svým příjmem. Dále navrhla, aby byla žalovanému uložena povinnost zaplatit jí na vypořádání částku ve výši jedné poloviny obvyklé ceny stanovené znaleckým posudkem. Od počátku tohoto sporu a v celém jeho průběhu žalobkyně navrhovala vypořádat investice do nemovitých věcí v částce 180 000 Kč. Při jednání soudu dne 11. 11. 2019 však navrhla vypořádat částku 223 511 Kč a domáhala se tak zaplacení částky 111 755,50 Kč, když tvrdila, že předchozí částka byla pouze špatným výpočtem, přičemž svá tvrzení opírala o listiny, které byly k důkazu provedeny již v době před vydáním prvního rozsudku okresního soudu, s tím že se jedná o finanční prostředky z půjčky od rodičů ve výši 100 000 Kč a ze tří úvěrů ve výši 42 000 Kč, 40 000 Kč a 41 511 Kč. Nadále popírala, že by z titulu vypořádání společného jmění manželů obdržela od žalovaného, částku 364 500 Kč, připouštěla převzetí pouze 270 000 Kč a uplatňovala námitku promlčení práva žalovaného na vydání bezdůvodného obohacení, stejně tak jako u žalovaným tvrzených investic, které dle jejího stanoviska byly vynaloženy ze společných prostředků.
7. Žalovaný nadále navrhoval přikázání nemovitých věcí do svého výlučného vlastnictví a setrval na vzájemném návrhu na vydání bezdůvodného obohacení v částce 364 500 Kč s příslušenstvím. Pokud původně žádal vypořádání svých investic oceněných znaleckým posudkem znalce Ing. Vymetálka v částce 229 090 Kč, tj. pokud se domáhal zaplacení částky 114 545 Kč, vzal tento svůj vzájemný návrh zpět co do částky 81 527,55 Kč s tím, že k zaplacení zbývá 33 017,45 Kč (garáž z roku 1994, zadní plot z roku 2000, terasa z roku 2008 a vjezdová vrata a vrátka z roku 2010).
8. Na základě provedení dokazování dospěl okresní soud k závěru, že účastníci nabyli do společného jmění manželů za trvání manželství dům čp. XXX s pozemky parc. č. XXX a XXX v katastrálním území XXX, jejich manželství bylo pravomocně rozvedeno ke dni 5. 6. 2002 a účastníci ve smyslu § 150 odstavec 4 obč. zák. nevypořádali rozvodem zaniklé společné jmění manželů ve vztahu k věcem nemovitým, které jsou předmětem tohoto sporu, neboť dohodu uzavřenou dle § 24a tehdejšího zákona o rodině nikdy nevložili do katastru nemovitostí. Uplynutím tříleté lhůty se dne 6. 6. 2005 účastníci stali podílovými spoluvlastníky nemovitých věcí tak, že každému z nich náleží ideální spoluvlastnický podíl o velikosti jedné poloviny k celku. Jejich vzájemné vztahy neumožňují, aby v podílovém spoluvlastnictví setrvali. Účastníci se jako podíloví spoluvlastníci nedohodli na zrušení spoluvlastnictví ve smyslu § 1143 o. z. Nemovité věci nelze rozdělit postupem dle § 1147 věty první o. z. Proto je na místě dle § 1147 věty první o. z. přikázání nemovitých věcí za přiměřenou náhradu jednomu ze spoluvlastníků. Žalovaný od samého počátku sporu navrhoval přikázání předmětu sporu do jeho vlastnictví, stanovisko žalobkyně se měnilo v průběhu řízení. Naposledy ve shodě s žalovaným navrhla, aby věci nemovité byly přikázány do jeho výlučného vlastnictví, neboť ona sama již nemá možnost zajistit si prostředky k úhradě vypořádacího podílu. Okresní soud zrušil podílové spoluvlastnictví účastníků a nemovité věci přikázal do výlučného vlastnictví žalovaného, který nemá jinou možnost bydlení, zatímco žalobkyně obývá dům své matky společně se zletilým synem účastníků. Při stanovení vypořádacího podílu ve výši 1 475 000 Kč okresní soud vycházel z obvyklé ceny ve

výši 2 950 000 Kč stanovené znaleckým posudkem znalce Ing. Aleše Novotného, proti němuž žádná ze stran nevznesla námitky.

9. Při rozhodování o vzájemném návrhu žalovaného na vydání bezdůvodného obohacení ve výši 364 500 Kč měl okresní soud za prokázané, že dohoda o vypořádání společného jmění manželů pro dobu po rozvodu byla uzavřena dne 22. 10. 2001, podpisy na ní ověřila advokátka JUDr. Jaroslava Moravcová a smlouva obsahuje prohlášení, že vypořádací podíl ve výši 364 500 Kč byl uhrazen. Na základě této smlouvy bylo v řízení vedeném u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 7 C 222/2001 manželství účastníků rozvedeno postupem dle § 24a zákona o rodině. Dohoda nebyla vložena do katastru nemovitostí a uplynutím tříleté lhůty dne 6. 6. 2005 se účastníci stali podílovými spoluvlastníky věcí nemovitých, které jsou předmětem tohoto sporu. Od tohoto data začala běžet objektivní tříletá promlčecí doba k uplatnění nároku na vydání bezdůvodného obohacení dle § 107 odst. 2 obč. zák., jež žalobkyni vzniklo na úkor žalovaného ve smyslu § 451 obč. zák. tím, že důvod plnění odpadl. Objektivní lhůta marně uplynula 6. 6. 2008, aniž začala plynout lhůta subjektivní, neboť žalovaný krátce po rozvodu manželství s žalobkyní obnovil společné soužití, nezajímal se o zápis v katastru nemovitostí a důsledky zjistil až v průběhu roku 2013, kdy účastníci ukončili soužití. Pokud se týká výše částky, která byla žalobkyni vyplacena, pak její tvrzení o tom, že převzala pouze částku 270 000 Kč, je vyvráceno obsahem smlouvy samotné a také svědeckou výpovědí svědka XXX, který potvrdil, že žalovanému za účelem úhrady vypořádacího podílu tyto finanční prostředky zapůjčil a že mu posléze byly vráceny. Byť písemná smlouva o půjčce, která byla okresnímu soudu předložena jako důkaz, vzbuzuje zásadní pochybnosti co do data svého vzniku, neboť ujednání o rozhodčím řízení obsahuje IČO arbitrážního soudu, které bylo přiděleno až 7. 3. 2005, nelze odhlédnout od skutečnosti, že slyšený svědek vypovídal pod poučením o možných trestně právních následcích v případě vědomě nepravdivé výpovědi a že z žádné skutečnosti, které byly v řízení tvrzeny nebo prokazovány, nelze dovodit jeho právní zájem na výsledku sporu. Lze tedy mít za prokázané, že žalobkyně převzala od žalovaného částku 364 500 Kč při podpisu výše citované smlouvy, přičemž ani v řízení, které následovalo po rozhodnutí odvolacího soudu, nenabídla žádný důkaz o tom, že by tyto finanční prostředky za dobu trvání družského vztahu účastníků použila ve prospěch rodiny nebo je investovala do spoluvlastněných nemovitostí. Je sice pravdou, že v řízení byly prokázány velmi nízké příjmy obou účastníků, avšak s ohledem na zjištění, jaké investice byly vkládány průběžně do spoluvlastněných nemovitostí, jaké úvěry byl spláceny a že účastníci pečovali o tři děti, měl okresní soud za věrohodné tvrzení žalovaného, že jeho skutečné příjmy z podnikání byly podstatně jiné, neboť z příjmů, které byly doloženy, by pětičlenná rodina nemohla ani uspokojit své základní potřeby, natož splácet úvěry a investovat do úprav nemovitostí. Tím, že dohoda o vypořádání společného jmění účastníků jako manželů pro dobu po rozvodu uplynutím tříleté lhůty zanikla, vzniklo žalobkyni bezdůvodné obohacení na úkor žalovaného v částce 364 500 Kč. Žalobkyně sice vznesla námitku promlčení, okresní soud ji však měl za rozpornou s dobrými mravy s ohledem na okolnosti případu, neboť žalovaný nevěděl o tom, že není vlastníkem předmětných nemovitostí, že důvod plnění odpadl a jaké jsou právní následky těchto skutečností. Uzavřít, že jeho nárok nelze přiznat v důsledku uplynutí promlčecí doby, by tak bylo ve světle judikatury nepřiměřeně tvrdým postihem. Stejný závěr pak okresní soud učinil i ohledně investic žalovaného do spoluvlastněných nemovitostí v rozsahu nedotčeném částečným zpětvzetím, ačkoliv byly nesporně realizovány se souhlasem druhého spoluvlastníka za trvání spoluvlastnictví a vypořádání bylo tedy splatné jeho realizací ve smyslu rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 3766/2011. Okresní soud proto vzájemnému návrhu vyhověl.
10. Žalobkyně uplatnila ještě nárok z titulu investic do nemovitostí, které byly realizovány z půjčky rodičů a z úvěrů. Okresní soud uznal žalovaného povinným zaplatit žalobkyni polovinu částky 128 709,31 Kč (52 splátek po 2 430 Kč a jedna splátka po 2 349,31 Kč), tj. 64 354,66 Kč jako nárok z vypořádání solidárních spoludlužníků ohledně pohledávek souvisejících

se spoluvlastněnou věcí dle § 1148 o. z. Ve zbývajícím rozsahu pak nezbylo než uplatněný nárok žalobkyně zamítnout.

11. Proti rozsudku okresního soudu podali odvolání oba účastníci.
12. Žalobkyně podala odvolání jen proti výrokům IV, V, VI, IX rozsudku okresního soudu a proti závislým nákladovým výrokům. V doplnění odvolání uvedla, že nově směřuje odvolání jen proti výrokům IV, V a proti výroku o náhradě nákladů řízení. Při jednání odvolacího soudu upřesnila, že ve zbývajícím bere odvolání částečně zpět.
13. Žalovaný podal odvolání proti výrokům o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví i proti výrokům o širším vypořádání, ale podáním ze dne 7. 1. 2020 vzal své odvolání v plném rozsahu zpět.
14. Dle § 207 odst. 2 o. s. ř. dokud o odvolání nebylo rozhodnuto, je možno vzít je zpět; v takovém případě odvolací soud odvolací řízení zastaví. Vzal-li někdo odvolání zpět, nemůže je podat znovu.
15. Vzhledem k tomu, že v dané věci nastala situace předpokládaná ve shora citovaném § 207 odst. 2 o. s. ř., odvolací soud zastavil řízení o odvolání žalobkyně částečně a řízení o odvolání žalovaného zcela.
16. Žalobkyně ve svém odvolání po jeho částečném zpětvzetí namítala, že dohodu o vypořádání společného jmění manželů ze dne 22. 10. 2001 uzavřela se žalovaným ještě před rozvodem jejich manželství. Svým podpisem tehdy stvrdila převzetí částky 364 500 Kč, přestože jí byla vyplacena částka 270 000 Kč. Pokud žalovaný chtěl po žalované vrátit částku 364 500 Kč, měl tak učinit do tří let od 23. 10. 2001. Žalovaný neměl nikdy takové příjmy, aby žalobkyni vyplatil tak vysokou částku. Tuto částku mohl vyplatit z prostředků patřících do společného jmění manželů. Pokud žalovaný tvrdí, že si peníze půjčil od XXX na základě smlouvy o půjčce, je zřejmé z obsahu rozhodčí doložky, že písemná smlouva o půjčce musela být vytvořena až před výsledkem svědka. Žalobkyně namítla promlčení nároku žalovaného. K druhé části vzájemného návrhu žalovaného týkající se investic do nemovitých věcí se žalobkyně vyjádřila tak, že vjezdová vrata podle provedených důkazů nemají hodnotu uváděnou žalovaným. Zadní plot je drátěný a byl zhotoven před rozvodem manželství. Terasa byla zhotovena rovněž ještě před rozvodem manželství a po rozvodu byla jen zhodnocena novými prkny za 16 000 Kč z prostředků žalobkyně. K náhradě nákladů řízení žalobkyně dodala, že řízení bylo úmyslně protahováno žalovaným, čímž došlo k navýšení nákladů žalobkyně, jež by měl žalovaný částečně nahradit. Žalobkyně navrhla, aby odvolací soud zrušil odvoláním napadené výroky rozsudku okresního soudu a věc mu vrátil ve zbývajícím rozsahu k dalšímu řízení.
17. Žalovaný se při odvolacím jednání vyjádřil k odvolání žalobkyně tak, že teprve v průběhu řízení vznikl spor o částku 364 500 Kč. Souhlasil se závěrem okresního soudu o rozporu námítky promlčení s dobrými mravy. Odmítl tvrzení žalobkyně o tom, že by protahoval řízení. V této souvislosti upozornil na to, že žalobkyně na délce řízení vydělala, neboť v průběhu řízení došlo ke značnému zvýšení obvyklé ceny nemovitých věcí. Navrhl potvrzení rozsudku okresního soudu.
18. Odvolací soud po zjištění, že odvolání žalobkyně bylo podáno včas (§ 204 o. s. ř.), osobou k němu oprávněnou (§ 201 o. s. ř.), je přípustné a obsahuje náležitosti dle § 205 odst. 1 o. s. ř., rozsudek z podnětu odvolání a v jeho mezích (po částečném zpětvzetí odvolání) ve výrocích IV, V a v závislých nákladových výrocích přezkoumal (§ 212 a § 212a odst. 1 o. s. ř.), když přihlížel i k důvodům v odvolání výslovně neuplatněným.
19. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně, která jsou podrobně popsána v odůvodnění napadeného rozhodnutí, včetně důkazních prostředků, o něž se opírají; odvolací soud proto na ně pro stručnost odkazuje. Okresní soud správně dovodil

z provedeního dokazování, že nepodložené tvrzení žalobkyně o převzetí částky jen ve výši 270 000 Kč od žalovaného namísto částky 364 500 Kč na úplné vypořádání společného jmění manželů v roce 2001, je vyvráceno listinným důkazem – dohodou o vypořádání společného jmění manželů pro dobu po rozvodu sepsanou advokátkou JUDr. Jaroslavou Moravcovou, která na dohodě ověřila podpisy účastníků. Vyvráceno je též svědeckou výpovědí XXX. Bylo sice zjištěno, že písemné vyhotovení smlouvy o půjčce bylo antedatováno, ale to samo o sobě neznámá, že půjčka nebyla poskytnuta a že vypořádací podíl nebyl vyplacen žalobkyně, která jeho převzetí stvrdila svým podpisem v dohodě o vypořádání společného jmění manželů. Je nepochybné, že pro posouzení tehdejších finančních možností žalovaného je nevýznamný obsah jeho daňových příznání, neboť ze všech okolností vyplývá vyšší životní úroveň účastníků v době jejich rozvodu. Společná spotřeba vyplacených peněz zůstala ze strany žalobkyně neprokázaná.

20. Protože ke zrušení podílového spoluvlastnictví dochází až rozsudkem ve věci samé, postupoval okresní soud při rozhodování o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví správně podle platné právní úpravy obsažené v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – o. z. (Rc 4/2015).
21. K zániku společného jmění manželů došlo ke dni 5. 6. 2002 (před 1. 1. 2014), a proto postupoval okresní soud při posuzování důsledků rozvodu manželství a zániku společného jmění manželů včetně posouzení vzniku podílového spoluvlastnictví správně podle právní úpravy obsažené v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník – obč. zák. (Rc 103/2015).
22. Při rozhodování o nároku žalovaného na vydání bezdůvodného obohacení, které vzniklo marným uplynutím doby tří let po rozvodu manželství, aniž došlo ke vkladu výlučného vlastnického práva žalovaného do katastru nemovitostí podle dohody o vypořádání společného jmění manželů pro dobu po rozvodu, postupoval okresní soud správně podle právní úpravy obsažené v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník – obč. zák. (§ 3028 odst. 3 o. z.). Totéž platí o posuzování promlčecích dob u práv vzniklých před účinností nového občanského zákoníku (§ 3036 o. z.).
23. Závěr okresního soudu o vzniku podílového spoluvlastnictví účastníků k nemovitým věcem, ohledně nichž byla sice uzavřena dohoda o vypořádání společného jmění manželů, ale nedošlo k zápisu vlastnického práva žalovaného vkladem do katastru nemovitostí, odpovídá dosavadní judikatuře, podle níž byl-li návrh na vklad vlastnického nebo jiného věcného práva do katastru nemovitostí podle dohody o vypořádání společného jmění manželů podán po uplynutí tří let od zániku společného jmění manželů, nelze vklad povolit (stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpjn 38/98, bod I.). Byl-li návrh na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí podle smlouvy o vypořádání společného jmění manželů podán po uplynutí tří let od jeho zániku, aniž bylo vedeno řízení u soudu o jeho vypořádání, platí, že nemovitosti jsou v podílovém spoluvlastnictví (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2193/2005).
24. Uplynutím tří let od rozvodu manželství a vznikem podílového spoluvlastnictví účastníků ke společným nemovitým věcem odpadl právní důvod závazku žalovaného zaplatit žalobkyni částku 364 500 Kč na úplné vypořádání společného jmění manželů. Žalovanému vzniklo vůči žalobkyni právo na vydání bezdůvodného obohacení v uvedené výši (§ 451 odst. 2 obč. zák.). K promlčení tohoto práva došlo nejpozději, třebaže by dvouletá subjektivní promlčecí doba nezačala vůbec běžet, uplynutím tříleté objektivní promlčecí doby k 6. 6. 2008 (§ 107 odst. 2 obč. zák.).
25. Stěžejní otázkou právního posouzení vzájemného návrhu žalovaného na vydání bezdůvodného obohacení ve výši 364 500 Kč se stal rozpor námítky promlčení s dobrými mravy. Základní právní rámec rozporu námítky promlčení s dobrými mravy vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000, uveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek jako Rc 59/2004. Smyslem § 3 odst. 1 obč. zák. bylo zamezit výkonu práva, který sice odpovídá zákonu, avšak odporuje dobrým mravům, jež lze definovat jako souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou

neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/96, publikovaný v časopise Soudní judikatura 8/1997 pod č. 62). Není tedy vyloučeno, že i takový výkon práva, který odpovídá zákonu, může být shledán v rozporu s dobrými mravy a že mu proto bude soudem odepřena právní ochrana. Na druhé straně však fungování systému psaného práva je založeno zejména na důsledném dodržování pravidel vyplývajících z právních předpisů a korektiv dobrých mravů nesmí být na újmu principu právní jistoty a nesmí nepřiměřeně oslabovat subjektivní práva účastníků vyplývající z právních norem. Postup soudu podle § 3 odst. 1 obč. zák. má proto místo jen ve výjimečných situacích, kdy k výkonu práva založeného zákonem dochází z jiných důvodů, než je dosažení hospodářských cílů či uspokojení jiných potřeb, kdy hlavní nebo alespoň převažující motivací je úmysl poškodit či znevýhodnit povinnou osobu (tzv. šikanozní výkon práva), případně kdy je zřejmé, že výkon práva vede k nepřijatelným důsledkům projevujícím se jak ve vztahu mezi účastníky, tak na postavení některého z nich navenek (rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99, publikovaný pod č. 5 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2002). Dobrým mravům zásadně neodporuje, namítá-li někdo promlčení práva uplatňovaného vůči němu, neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje. Uplatnění promlčecí námitky by se přičilo dobrým mravům jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. Tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení.

26. Judikatura soudů se postupně vyjadřovala k různým typovým případům rozporu námitky promlčení s dobrými mravy, a to např. k případu výjimečného opominutí zákonodárce (nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 309/95), k případu vzniku práva v důsledku neplatnosti smlouvy, o jejíž platnosti neměly obě smluvní strany do doby promlčení práva žádné pochybnosti (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 561/2006) nebo k případu promlčení práva mezi osobami blízkými (nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 643/04).
27. V projednávané věci se jedná o to, že účastníci uzavřeli dohodu o vypořádání společného jmění manželů a žalovaný zaplatil žalobkyni v roce 2001 na úplné vypořádání částku odpovídající polovině tehdejší obvyklé ceny nemovitých věcí, v důsledku čehož postačovalo k nabytí výlučného vlastnického práva žalovaného pouze podat návrh na zápis vlastnického práva vkladem do katastru nemovitostí, k čemuž nedošlo, aniž bylo dokazováním zjištěno, že by k opominutí došlo z důvodů výlučně na straně žalovaného. Žalovanému je tak v podstatě v tomto řízení ukládáno, aby zaplatil na úplné vypořádání totožných nemovitých věcí v reálné hodnotě poloviny obvyklé ceny podruhé, byť je samozřejmě dnešní polovina obvyklé ceny nemovitých věcí představována peněžitým plněním v nominální hodnotě řádově vyšším oproti roku 2001. Takový výsledek řešení právních vztahů mezi účastníky vnímá odvolací soud za krajně nespravedlivý a nemravný, přestože toto řešení plně odpovídá výše zmíněným právním předpisům. Odvolací soud proto sdílí právní závěr okresního soudu, že námitka promlčení vznesená žalobkyní proti vzájemnému návrhu žalovaného na vydání bezdůvodného obohacení ve výši 364 500 Kč je v rozporu s dobrými mravy. Vzhledem k tomu, že žalovaný zaplatil žalobkyni vypořádací podíl 364 500 Kč z právního důvodu, který později v důsledku vzniku podílového spoluvlastnictví účastníků ke společným věcem odpadl, a s ohledem na skutečnost, že důvodná námitka promlčení vznesená žalobkyní je v rozporu s dobrými mravy, odvolací soud rozsudek okresního soudu v odvolacím napadeném výroku IV. potvrdil jako věcně správný (§ 219 o. s. ř.).

28. Ve zbývajícím rozsahu vzájemného návrhu v částce 33 017,45 Kč však odvolací soud nespatřuje takový rozpor námitky promlčení s dobrými mravy jako u práva žalovaného na vydání bezdůvodného obohacení, neboť liknavost žalovaného jako podílového spoluvlastníka domáhat se toho, aby se žalobkyně podílela na jeho investicích do společných věcí provedených s jejím souhlasem za trvání podílového spoluvlastnictví, nelze srovnávat se situací, kdy byl žalovaný nucen vypořádat stejné nemovité věci dvakrát. Proto jen na okraj odvolací soud dodává, že část žalovaným uplatňovaných výdajů v celkové částce 33 017,45 Kč se podílového spoluvlastnictví ani v širším smyslu vůbec netýká, když výdaje byly vynaloženy ještě před jeho vznikem (garáž, zadní plot). Odvolací soud proto rozsudek okresního soudu v odvoláním napadeném výroku V. změnil tak, že vzájemný návrh, aby žalobkyni bylo uloženo zaplatit žalovanému částku 33.017,45 Kč, se zamítá (§ 220 o. s. ř.).
29. Dle § 224 odst. 2 ve spojení s § 142 odst. 2 o. s. ř. rozhodl odvolací soud po změně rozsudku ve věci samé znovu o náhradě nákladů řízení před okresním soudem. Vyhodnocoval přitom nejen formálně úspěch žalobkyně se žalobou na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, ale zabýval se tím, v jakém rozsahu dosáhli jednotliví účastníci toho, čeho se v průběhu řízení domáhali. Vzhledem k částečnému procesnímu úspěchu každého z účastníků při vypořádání podílového spoluvlastnictví i v rámci širšího vypořádání, odvolací soud žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení před okresním soudem.
30. Dle § 224 odst. 2 ve spojení s § 148 odst. 1 o. s. ř. rozhodl odvolací soud znovu o náhradě nákladů řízení státu před okresním soudem. Neztotožnil se s názorem okresního soudu, že se poměr náhrady dle výsledku řízení má lišit od poměru úspěchu a neúspěchu procesních stran, podle něhož bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení mezi účastníky. Není povinností žalovaného uvádět tvrzení, která by byla v jeho neprospěch, a nelze jej tudíž sankcionovat prostřednictvím náhrady nákladů řízení státu za to, že si znalec včas neobstaral informace od obou stran sporu. Odvolací soud proto uložil účastníkům, aby náklady řízení státu ve výši 51 893 Kč nahradili rovným dílem, tj. každý částkou 25 946,50 Kč.
31. Dle § 224 odst. 1 ve spojení s § 142 odst. 2 o. s. ř. rozhodl odvolací soud o náhradě nákladů odvolacího řízení. Do doby částečného zpětvzetí odvolání žalobkyně a úplného zpětvzetí odvolání žalovaného byl předmět odvolacího řízení shodný s předmětem řízení před okresním soudem, v důsledku čehož ani v této fázi odvolacího řízení nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení podle jeho výsledku. Poté zůstal předmětem odvolacího řízení jen vzájemný návrh žalovaného na vydání bezdůvodného obohacení, s nímž žalovaný uspěl v rozsahu 91,7% (364 500 Kč) a neuspěl v rozsahu 8,3% (33 017 Kč). Žalovanému tak vzniklo právo na náhradu 83,4% jeho nákladů v odvolacím řízení, ale jen za jednání odvolacího soudu po zpětvzetí odvolání. Tyto náklady sestávají z odměny advokáta žalovaného za jeden úkon právní služby z tarifní hodnoty 397 517 Kč ve výši 9 900 Kč, z paušální náhrady hotových výdajů advokáta žalovaného ve výši 300 Kč a 21% DPH ve výši 2 142 Kč, celkem 12 342 Kč, z čehož 83,4% činí 10 293 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání u Okresního soudu v Pardubicích ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu. O dovolání bude rozhodovat Nejvyšší soud ČR. Dovolání je přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněně zkoumat jen dovolací soud.

Pardubice 25. května 2020

Mgr. Miloš Zdražil v. r.
předseda senátu